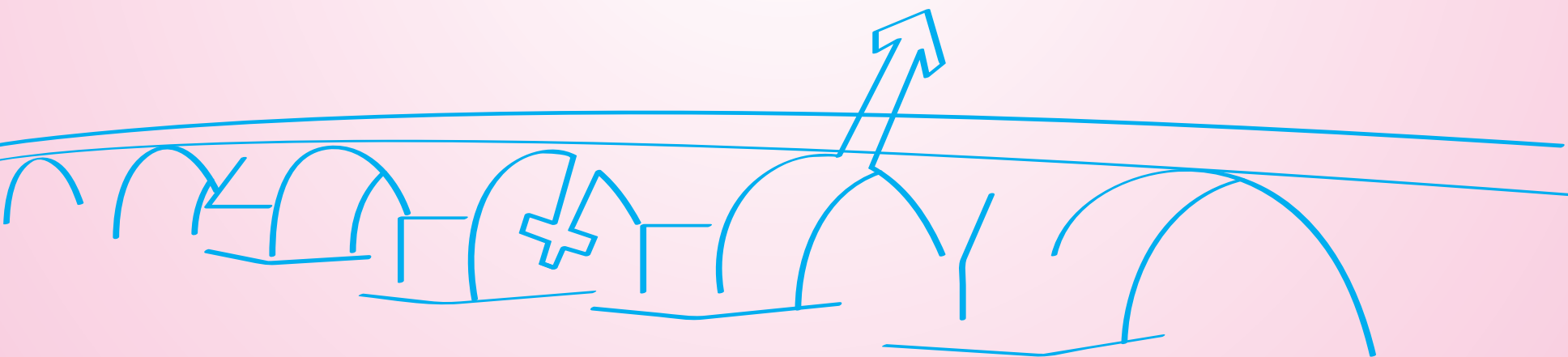

Strategji për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit

SHKUPI

QYTET I BARAZISË GJINORE

QYTETI I SHKUPIT

SHKUPI – QYTET I BARAZISË GJINORE

Shtator, 2011

Fjalimi hyrës në Strategjinë për Barazë Gjinore të Qytetit të Shkupit

Strategjia për Barazinë Gjinore e Qytetit të Shkupit, është një dokument që përmban angazhimet për të përmbushur vizionin që: Shkupi të bëhet një qytet me barazi gjinore.

“Qëllimi im, si dhe qëllimi i Qytetit të Shkupit, është arritja e barazisë gjinore, që të bëhet një mënyrë jetese dhe sjellje seksuale me vlerësime të ndryshme të rolit të barabartë të grave dhe burrave në mënyra që nxisin respektin dhe besimin reciprok.”

Puna jonë e ardhshme do të synojnë në krijimin e një qyteti ku meshkujt dhe femrat do të kenë mundësi të barabarta për të realizuar potencialet e tyre personale, profesionale, private, intime, shpirtërore dhe kulturore. Pjesëmarrja e barabartë mes meshkujve dhe femrave në familje dhe në jetë, duke punuar po ashtu me pjesëmarrjen e barabartë të meshkujve dhe femrave në vendimmarrjen, përbëjnë kushtet për barazinë gjinore dhe bazë për zhvillimin e një qyteti modern.

“Parimet e respektimit ndaj dallimeve, diskriminimi, barazia dhe nxitja e realizimit të potencialeve të tyre, do të jetë themeli bazë mbi të cilat do ta ndërtojmë qytetin tonë.”

Kryetari i Qytetit të Shkupit
Koçe Trajanovski

Përmbajtje:

Termet kryesor lidhur me integrimin gjinor

1. Analiza e gjendjes

- 1.1. Zhvillimi i deritanishëm i konceptit të integrimit gjinor në nivel ndërkombëtar dhe lokal
- 1.2. Analiza e gjendjes në Qytetin e Shkupit nga aspekti i gjinisë
- 1.3. Partneritet dhe bashkëpunim
- 1.4. Sfida dhe përparësi të Qytetit të Shkupit

2. Hyrje

- 2.1. Arsye për sjelljen e Strategjisë për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit
- 2.2. Qëllimet e Strategjisë për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit

3. Platforma për aksion

4. Korniza kohore

5. Buxheti i Strategjisë për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit 17

6. Anex

Anexi 1

Anexi 2

Anexi 3

4

6

6

8

8

12

13

13

15

16

18

20

22

24

Termat kryesor lidhur me integrimin gjinor

Seksi

Kategori biologjike dhe relativisht e përhershme e cila i përcakton dallimet natyrore të njeriut nga lindja e tij.

Gjinia

Gjinia ka të bëjë me karakteristikat kulturore – specifike të meshkujve dhe femrave dhe dallime e tyre. I përcakton marrëdhëniet sociale mes meshkujve dhe femrave.

Barabarësi gjinore

Barabarësia gjinore do të thotë drejtësi gjatë qasjes me meshkujt dhe me femrat, në përputhje me nevojat e tyre personale, drejtësi veçanërisht në lidhje me të drejtat, përfitimet, obligimet dhe mundësitë. Barabarësia gjinore merret me avancimin e barabarësisë personale, sociale, kulturore, politike dhe ekonomike për të gjithë.

Barazia gjinore

Barazia gjinore do të thotë se sjelljet, aspiratat, nevojat e ndryshme të meshkujve dhe femrave respektohen, merren parasysh, vlerësohen dhe ndihmohen në mënyrë të njëjtë. Kjo do të thotë se të drejtat e tyre, përgjegjësitë dhe mundësitë nuk do të varen nga ajo se a janë të njëjtit të lindur si meshkuj ose si femra. Kjo është bazuar në principet e të drejtave njerëzore dhe drejtësisë sociale. Është e njohur qartë se Barazia gjinore dhe forcimi i femrave është thelbësore për drejtimin tek kujdesi kryesor ndaj varfërisë dhe pasigurisë dhe për arritjen e zhvillimit të qëndrueshëm me njeriun si qendër.

Mundësi të barabarta për femrat dhe meshkujt

Mungesë të pengesave për pjesëmarrje ekonomike, politike dhe sociale mbi bazë gjinore. Kjo do të thotë promovim të parimit për vendosjen e pjesëmarrjes së barabartë të femrave dhe meshkujve në të gjitha fushat e sektorit publik dhe privat, status të barabartë, trajtim të barabartë në realizimin e të gjitha të drejtave dhe në zhvillimin e potencialeve të tyre individuale, përmes të cilave ata kontribuojnë në zhvillimin shoqëror dhe përfitime të barabarta nga rezultatet e dala nga ai zhvillim.

Perspektiva gjinore

Perspektiva gjinore është vështrim ndaj ndryshimeve gjinore në çdo fushë / aktivitet politik të dhënë. Pranimi i përgjithshëm i perspektivës gjinore në procesin e vlerësimit të implikimeve të çdo veprimi të planifikuar ndaj femrave dhe ndaj meshkujve, duke përfshirë dhe ligjdhënien, politikat ose programet në të gjitha fushat dhe në të gjitha nivelet. Ajo është strategji për çështjet dhe për përvojat e femrave dhe meshkujve në përpjekjen për tu bërë dimension integral i dizajnit, realizimit, ndjekjes dhe vlerësimit të politikave dhe programeve në të gjitha sferat politike, ekonomike dhe shoqërore, ashtu që femrat dhe meshkujt do të kenë përfitime të njëjta dhe nuk do të vazhdojnë me pabarazinë. Qëllimi përfundimtar është që të arrihet barabarësi gjinore.

Vlerësim gjinor i ndikimit

Vlerësimi i propozimeve politike të të gjitha ndikimeve të ndryshme ndaj meshkujve dhe femrave, me qëllim që të identifikohet se efektet diskriminuese janë neutralizuar dhe se është realizuar barabarësi gjinore.

Sensibilitet gjinor

Aftësia që të kuptohet dhe theksohet ekzistimi i dallimeve gjinore, problemeve dhe pabarazisë dhe të njëjtat të inkorporohen në strategji dhe aksione për tejkalimin e tyre.

Integrimi gjinor (Gender mainstreaming) paraqet integrim të perspektivës gjinore në çdo fazë të procesit të ndërtimit, sjelljes, realizimit, ndjekjes dhe vlerësimit të politikave – gjatë së cilave, duke marrë parasysh promovimin dhe avancimin e barazisë mes femrave dhe meshkujve. Kjo do të thotë vlerësim të asaj se si politikat ndikojnë ndaj jetës dhe vendit të femrës dhe mashkullit dhe ndërmarrjen e përgjegjësisë të njëjtat të adresohen me krijimin e hapësirës për secilin, nga niveli i bashkësisë familjare deri në nivelin e bashkësisë më të gjerë, të kontribuojnë në atë proces të ndërtimit të vizioneve të përbashkëta dhe të kuptueshme për arritjen e zhvillimit të qëndrueshëm, dhe gjatë kësaj duke i shndërruar këto politika në realitet. Që të arrihet kjo, është i nevojshëm nivel i lartë i vullnetit politik, përkushtim dhe mirëkuptim nëpër të gjitha struktura dhe sferat në shoqëri.

Buxhetim gjinor

Buxheti gjinor është pasqyrim i vullnetit politik dhe hapave të ndërmarrë në arritjen e barazisë gjinore me aplikimin e praktikave të kyçjes së perspektivave gjinore në procesin e buxhetimit.

Pjesëmarrje e balancuar e meshkujve dhe femrave

Kusht i rëndësishëm për barazi mes meshkujve dhe femrave është ndarja e pozitave të fuqisë dhe vendimmarrjes (nga 40 deri në 60 përqind nga çdo gjini) mes meshkujve dhe femrave në çdo sferë publike të jetës shoqërore – politike

Të dhëna të kualifikuara sipas gjinisë

Të dhënat e klasifikuara sipas gjinisë janë informata statistikore kuantitative. Mbledhja dhe ndarja e të dhënave sipas gjinisë me qëllim që të bëhet analizë komparative / gjinore.

Hendeku mes gjinive

Hendeku që paraqitet në secilën fushë në jetesën e shoqërore mes femrave dhe meshkujve dhe ka të bëjë me pjesëmarrjen, qasjen, të drejtat, honorarët dhe përfitimet.

1 Analiza e gjendjes

1.1. Zhvillimi i deritanishëm i konceptit të integritit gjinor në nivel ndërkombëtar dhe lokal

Barazia gjinore si çështje shoqërore për herë të parë u trajtua në vitin 1995 në Konferencën e katërt botërore të Kombeve të Bashkuara për gratë të mbajtur në Pekin. Që atëherë me integrimin e aspektit gjinor në jetën publike barazia gjinore bëhet pjesë e politikës publike. Integrimi i aspektit gjinor në jetën publike përbën riorganizimin, avancimin, zhvillimin dhe vlerësimin e proceseve politike. Integrimi i aspektit gjinor në rrjedhat politike kryesore ka një rëndësi të jashtëzakonshme, për këto arsye:

1. Sepse i vendos njerëzit në qendrën e politikës;
2. Sepse çon drejt menaxhimit publik më të mirë;
3. Sepse përfshin edhe gratë edhe burrat dhe shfrytëzon në mënyrë të plotë resurset njerëzore;
4. Sepse barazia gjinore bëhet e dukshme në rrjedhat kryesore shoqërore;
5. Sepse i merr parasysh ndryshimet që ekzistojnë ndërmjet grave dhe burrave.

Mekanizmi për arritjen e barazisë gjinore përfshin strukturën institucionale të krijuar për të promovuar avancimin e grave dhe të sigurojë gratë t'i gëzojnë të drejtat e tyre të njeriut. Roli kryesor i këtij mekanizmi është të monitorojë dhe sigurojë implementimin e princi-

peve të mos diskriminimit dhe barazisë ndërmjet grave dhe burrave. Për këtë qëllim është i nevojshëm realizimi i dy principeve themelore: përgjegjësi (accountability) dhe autonomi (autonomy), të cilat shkojnë vetëm bashkë:

- Përgjegjësia është themelore për mekanizmin nacional, sepse rëndësia e vendosjes së mekanizmit nacional del nga aftësia e tij për t'i adresuar interesat e ndryshme të grave dhe burrave dhe marrëdhëniet sociale ndërmjet tyre.
- Autonomia nënkupton lirshmërinë e aktorëve përgjegjës për realizimin e mekanizmit nacional nga format e rrepta të kompetencës politike dhe përgjegjësisë, që të mundën më lirshëm të intervenojnë.

Konferencës së Pekinit i paraprinë konferenca e parë e Kombeve të Bashkuara në Meksiko Citi në vitin 1975 ku sillen rekomandimet për fuqizimin e mekanizmave për avancimin e grave; Konferenca e dytë e Kombeve të Bashkuara për gratë të mbajtur në Kopenhagë, 1980 njohu shenja të disparitetit që fillojnë të shfaqen ndërmjet të drejtave të siguruara dhe aftësisë së grave për të gëzuar këto të drejta; përdërisa në Konferencën e tretë të KB për gratë në Më të mirat në vitin 1985, përcaktohen pikëpamjet e ardhshme për strategjitë, për arritjen e përparimit për gratë. Një nga rekomandimet kryesore është themelimi i një mekanizmi qeveritar për monitorimin dhe avancimin e statusit të grave atje ku mungon.

Me Konventën për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit të gruas (CEDAW) është miratuar në vitin 1976 nga ana e anëtarëve më të vjetra të KB-së, dhe hyn në fuqi në vitin 1981 definohet nocioni diskriminimi i grave (përfshijm ose kufizim në lidhje me gjininë, që ka për pasojë ose qëllim ta kërcënojë ose pamundësojë njohjen, realizimin ose kryerjen e të drejtave të njeriut të grave) dhe aksioni afirmativ (si miratimi i masave të përkohshme të veçanta nga ana e shteteve-anëtare qëllimi i të cilave është përsheptimi i realizimit të barazisë ndërmjet grave dhe burrave).

Në nivel lokal Deklarata botërore për gratë në vetëqeverisjen lokale - 1998 (Worldwide Declaration on Women in Local Government) thërret, me qëllim për të krijuar pushtete lokale të qëndrueshme, të njëjta dhe demokratike, ku gratë dhe burrat kanë qasje të njëjtë deri në sjelljen e vendimeve, qasje e njëjtë deri te shërbimet dhe trajtim i barabartë i këtyre shërbimeve, perspektiva gjinore duhet të jetë e integruar në të gjitha fushat e politikës dhe menaxhimit në vetëqeverisjen lokale.

Karta për barazi të burrave dhe grave në jetën lokale - 2006 (European Charter for Equality of Women and Men in Local Life), Karta është miratuar nga ana e Këshillit të komunave evropiane dhe regjioneve dhe jep përkushtim moral dhe publik principit të barazisë ndërmjet burrave dhe grave. Sipas Kartës "barazia ndërmjet burrave dhe grave përbën të drejtën themelore të gjithëve, dhe është e një rëndësie thelbësore për vlerën e çdo demokracie, (e cila) nuk duhet të jetë vetëm e njohur nga ana juridike, por edhe të zbatohet në mënyrë efikase në të gjitha aspektet e jetës: politik, ekonomik, social dhe kulturor." vendos edhe 6 -të principet themelore:

- Barazia ndërmjet burrave dhe grave është e drejtë themelore e njeriut
- Barazia ndërmjet burrave dhe grave sigurohet nëpërmjet mposhtjes të çdo lloj diskriminimi dhe dobësie
- Ekuilibrimi i pjesëmarrje së burrave dhe grave në sjelljen e vendimeve është parakusht për një shoqëri demokratike
- Eliminimi i të gjitha stereotipave për të arritur barazinë
- Integrimi i aspektit gjinor në të gjitha aktivitetet e qeverisjes lokale për të avancuar barazinë ndërmjet burrave dhe grave
- Plane për aksion, programe dhe resurse janë mjete të domosdoshme për avancimin e barazisë ndërmjet burrave dhe grave

Deklarata e Pizës – 2008 thekson rolin pozitiv të BE-së në procesin e sjelljes së legjislacionit i cili avancohet barazinë gjinore. Thërret BE-në të promovojë masa pro-aktive të cilat do të kontribuojnë drejt progresit të vërtetë. Konstaton se nuk ka mekanizëm i cili do të përkrahë realizimin e Kartës së Botës të komunave dhe regjioneve evropiane.

1.2. Analiza e gjendjes në Qytetin e Shkupit nga aspekti i gjinisë

Në Qytetin e Shkupit ekziston balancë demografike ndërmjet burrave dhe grave, që presupozon se pjesëmarrja e tyre në sjelljen e vendimeve në nivel lokal dhe menaxhimi me shërbimet publike duhet të jenë të balancuara njëllëj.

Tabela nr 1: Qyteti i Shkupit – statistikë demografike e ndarë sipas gjinive

Komuna	Popullsia gjithsej	Gjinia	
		Femërore	Mashkullore
Shkup	506.926		
Aerodrom	72.009	36 718	35.291
Butel	36.154	18 083	18 071
Gazi Baba	72.617	36 241	36 376
Gjorce Petrov	41.634	20 957	20 677
Karpon	59.666	31 206	28 460
Kisela Voda	57.236	29 182	28 054
Saraj	35.408	17 393	18 015
Qendër	45.412	21 295	24 117
Cair	64.773	32 399	32 374
Suto Orizare	22.017	11 076	10 941

Statistika e ndarë sipas gjinive tregon se në administratën e qytetit punojnë më shumë gra se burra, edhe pse të dhënat gjithashtu tregojnë se pjesa më e madhe e të punësuarve burra nuk kanë statusin e nëpunësve shtetërorë për ndryshim nga gratë 90% kanë një status të tillë. Mundësitë dhe nevojat për fuqizimin e rolit të grave në adminis-

Tabela 2: të dhëna të ndara sipas gjinive për të punësuarit në administratën e qytetit

Numri i përgjithshëm i të punësuarve	Gjithsej		Funksione drejtuese (drejtues sektori)
	Gjithsej		
1	Gjithsej	648	16
2	Gra	231	6
3	Burra	417	10

tratën e qytetit mund të shikohen në shpërndarjen e funksioneve në sektorë të ndryshëm. Tabela numri 2 tregon se nga 16 persona drejtues 6 janë gra përderisa 10 të tjerët janë burra.

Në institucionet arsimore numri më i madh i të punësuarve janë gra, por ekziston balancë në shpërndarjen e funksioneve drejtuese.

Vijon pasqyrë tabelore e të dhënave të ndara sipas gjinive për të punësuarit në institucionet dhe ndërmarrjet publike që janë nën kompetencat e Qytetit të Shkupit

Tabela 3: Të dhëna të ndara sipas gjinive për të punësuarit në shkollat e mesme të cilat janë nën kompetencat e Qytetit të Shkupit

Shkollat e mesme të Qytetit të Shkupit	Numri i përgjithshëm i të punësuarve		Numri i përgjithshëm i të punësuarve në funksione drejtuese	
SHMQSH "Nikola Karev"	78		2	
	burra	gra	burra	gra
	14	64	/	2
SHMQSH "Dimitar Vlahov"	90		3	
	burra	gra	burra	gra
	34	66	1	2

SHMQSH "Mihajlo Pupin"	83	3		
	burra	gra	burra	gra
	27	56	3	/
SHMQSH "Rade Jovcevski Korcagin"	77	3		
	burra	gra	burra	gra
	16	61	1	2
SHMQSH "Pance Arsovski"	41	2		
	burra	gra	burra	gra
	8	33	/	2
SHMQSH "Koco Racin"	61	1		
	burra	gra	burra	gra
	18	43	1	/
SHMQSH "Boro Petrusevski"	143	3		
	burra	gra	burra	gra
	80	63	2	1
SHMQSH "Josip Broz Tito"	115	1		
	burra	gra	burra	gra
	25	90	/	1
SHMQSH "Orce Nikolov"	94	1		
	burra	gra	burra	gra
	21	73	/	1
SHMQSH "Georgi Dimitrov"	79	2		
	burra	gra	burra	gra
	17	62	1	1
SHMQSH "Vasil Antevski Dren"	115	3		
	burra	gra	burra	gra
	13	102	2	1
SHMQSH "Marija Kiri Sklodovska"	73	1		
	burra	gra	burra	gra
	20	53	1	/

SHMQSH "Vlado Tasevski"	100	4		
	burra	gra	burra	gra
	45	55	2	2
SHMQSH "Braka Miladinovci"	78	3		
	burra	gra	burra	gra
	24	54	/	3
SHMQSH "Zdravko Cvetkovski"	134	3		
	burra	gra	burra	gra
	41	93	1	2
SHMQSH "Arseni Jovkov"	159	5		
	burra	gra	burra	gra
	42	117	3	2
SHMQSH "Lazar Tanev"	75	2		
	burra	gra	burra	gra
	21	54	2	/
SHMQSH "8 Septemvri"	56	2		
	burra	gra	burra	gra
	29	27	1	1
SHMQSH "Cvetan Dimov"	129	3		
	burra	gra	burra	gra
	37	92	3	/
SHMQSH "Pance Karagozov"	165	3		
	burra	gra	burra	gra
	48	117	2	1
SHMQSH "Zef Ljus Marku"	139	1		
	burra	gra	burra	gra
	62	72	1	/
GJITHSEJ				
	642	1447	27	24

Tabela 4: Të dhëna të ndara sipas gjinive për të punësuarit në institucionet kulturore që janë nën kompetencat e Qytetit të Shkupit

Institucione kulturore	numri i përgjithshëm i të punësuarve		numri i përgjithshëm i të punësuarve në funksione drejtuese	
Biblioteka e qytetit "Vëllezërit Miladinov"	77		6	
	burra	gra	burra	gra
	8	69	2	4
Muzeu i Qytetit të Shkupit	52		1	
	burra	gra	burra	gra
	25	57	/	1
Kopshti zoologjik	40		1	
	burra	gra	burra	gra
	31	96	/	1
Qendra kulturore rinore	22		1	
	burra	gra	burra	gra
	6	16	/	1
Qendra për organizimin e manifestimeve "Salla universale"	17		1	
	burra	gra	burra	gra
	10	7	/	1
Qendra kulturore për fëmijë "Karposh"	11		1	
	burra	gra	burra	gra
	5	6	/	1
Shtëpia e kulturës "Koço Racin"	22		1	
	burra	gra	burra	gra
	9	11	1	/
GJITHSEJ	99	151	3	10

Tabela 5: Të dhëna të ndara sipas gjinive për të punësuarit në Ndërmarrjet publike që janë nën kompetencat e Qytetit të Shkupit

Ndërmarrje publike	numri i përgjithshëm i të punësuarve		numri i përgjithshëm i të punësuarve në funksione drejtuese	
Ndërmarrja e qarkullimit publik - NQP Shkup	1292		78	
	burra	gra	burra	gra
	175	1117	67	11
NP Rrugë dhe rrugica	206		30	
	burra	gra	burra	gra
	180	26	24	6
NP Parqe dhe gjelbërim	405		17	
	burra	gra	burra	gra
	294	111	12	5
NP Higjiena komunale	822		35	
	burra	gra	burra	gra
	725	97	28	7
NP Ujësjellës dhe kanalizim	1134		26	
	burra	gra	burra	gra
	942	192	20	6
NP Parkingu i qytetit	207		7	
	burra	gra	burra	gra
	170	37	5	2
NP Drisla	125		23	
	burra	gra	burra	gra
	107	17	19	4
GJITHSEJ	2593	1597	175	41

1.3. Partneritet dhe bashkëpunim

Integrimi i suksesshëm gjinor kërkon bashkëpunime të Qytetit të Shkupit me këto xx të rëndësishëm::

Qeveria e Republikës së Maqedonisë – ka përcaktim të fuqishëm për realizimin e konceptit prër mundësi të njëjta të xx në Ligjin për mundësi të njëjta dhe Planin aksionar për barazi gjinore dhe Planet operative për realizimin e Planit aksionar nacional barazi gjinore. Kjo përbën një bazë të shkëlqyer për futjen e konceptit të integrimit gjinor në krijimin e politikave nacionale dhe politikave për ngritjen e vetëdijes së qytetarëve.

Komunat që përbëjnë qytetin e Shkupit – kanë Komisionet veta për mundësi të njëjta, kurse disa prej tyre edhe plaane aksionare për realizimin e Planit aksionar nacional për barazi gjinore në komunën e vetë.

Bashkësia e njërive të vetëqeverisjes lokale BNJVL – si nënshkrues i Kartës për barazi ndërmjet burrave dhe grave në jetën lokale– 2006 (European Charter for Equality of Women and Men in Local Life)

Spektori joqeveritar – ka një bërthamë aktive të shoqatave civile dhe biznesi që promovojnë dhe punojnë në avancimin e barazisë gjinore në qytet.

Bashkimi Evropian – nëpërmjet Programit PROGRES qëllime specifike drejt arritjes së barazisë gjinore në vendet kandidate për anëtarësim.

Bashkësia ndërkombëtare – është e interesuar nëpërmjet programeve dhe instrumentave financiare të avancojë barazinë gjinore në Maqedoni dhe qytetin e Shkupit.

Që këtu Qyteti i Shkupit identifikon partnerët në nivel nacional, lokal dhe ndërkombëtar për të rëndësishëm në realizimin e konceptit të integrimit gjinor në krijimin e politikave lokale dhe xxx e shërbimeve publike në Qytetin e Shkupit

- Komisioni për mundësi të njëjta të grave dhe burrave në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë
- Spektori për mundësi të njëjta në Ministrinë për punë dhe politika sociale
- Organizatat joqeveritare në Republikën e Maqedonisë:
- Liga e grave të Maqedonisë, Liga e grave të Qytetit të Shkupit, Iniciative civile Antiko, DDĐ Shkup, Lobi i grave maqedonase, qendra e grave shelter, Qendra për hulumtimin dhe krijimin e politikave , Instituti për studime gjinore Euroballkan, YES inkubatori, fondacioni Horizonte,
- Zyrtat e UNDP, OBSE, dhe UN WOMEN ose Trupi i KB për barazi gjinore dhe avancimin e grave në Shkup.

1.4. Sfida dhe përparësi të Qytetit të Shkupit

Për integrim të suksesshëm në krijimin e politikave lokale dhe dorë-zimin e shërbimeve në Qytetin e Shkupit është e nevojshme të xx këto sfida:

Njohja e të punësuarve në administratën e qytetit dhe këshilltarëve të Këshillit të Qytetit të Shkupit me konceptet themelore për realizimin e barazisë gjinore; ngritja e sensitivitetit gjinor në çdo sektor (arsim, kulturë, sport, veprimtari komunale, transport etj.);

Përgatitja e planit për trajnimin e administratës i cili përfshin edhe njohuri dhe shkathtësi për barazi gjinore, duke përfshirë edhe sensitivitetin gjinor planifikues të buxhetit të Qytetit të Shkupit ;

Vlerësime të ndikimit në vendimet e Qytetit të Shkupit mbi grupe të caktuara të qytetarëve (burra dhe gra)

Ekzistimi i sistemit i cili do të kërkojë futjen e konceptit gjinor në vendime (p.sh. vlerësime të ndikimeve të vendimeve mbi burrat dhe gratë);

Vendosja e sistemit të uniformuar me të cilin do të futet aspekti gjinor në furnizimet publike dhe investimeve publike (p.sh. në dosjet tenderime, të dorëzohet edhe vlerësim i ndikimit të furnizimeve publike mbi dy gjinitë);

Vendosja e sistemit të uniformuar me të cilin sigurohet se janë projektet që i realizon Qyteti në mënyrë të pavarur ose në partneritet me të tjerë, janë sensitivë gjinorë (p.sh. në formularët për aplikimin e projekteve nga organizata joqeveritare të ketë pjesë e cila ka të bëjë me të dy gjinitë në realizimin dhe të kërkohet vlerësim sa projekti do të jetë i dobishëm për të dyja gjinitë);

Shfrytëzimi i ekspertizës dhe eksperiencia e realizuesve të tjerë (para së gjithash nacionale) në procesin e krijimit të politikave dhe buxheteve (p.sh. nuk ekziston memorandum për bashkëpunim ose in-

strument tjetër nëpërmjet të cilit do të rregullohen marrëdhëniet dhe bashkëpunimi me sektorin për mundësi të njëjta dhe komisionet për mundësi të njëjta nga komunat që përbëjnë Qytetin);

Arritja e shikimit të përpjekjeve në vendosjen e barazisë gjinore të Qytetit të Shkupit

Në të njëjtën kohë qyteti i Shkupit dhe administrata e qytetit të cilat do të ndikojnë në mënyrë pozitive në vendosjen e konceptit të integritimit gjinor në sjelljen e vendimeve dhe dorëzimin e shërbimeve publike në qytet..

Në suaza e Qytetit të Shkupit funksionon komisioni për mundësi të njëjta i cili ka rol këshillëdhënës në Këshillin e Qytetit të Shkupit;

Programi për aktivitetet e Qytetit të Shkupit në fushën e mbrojtjes sociale, shëndetësore dhe të fëmijëve thekson barazinë gjinore si prioritet të qytetit, dhe parashikon aktivitete për ngritjen e vetëdijes së qytetarëve për mundësi të njëjta, aktivitete kundër stigmatizimit dhe diskriminimit;

Anëtarët e komisionit për mundësi të njëjta, koordinatori i komisionit dhe të punësuarit e Sektorit për veprimtari publike janë trajnuar dhe të ndërgjegjshëm për stereotipat gjinore dhe konceptet e barazisë gjinore, sensitivitetit gjinor, por edhe për politikat transformuese gjinore

Ekziston lidhje ndërmjet sektorit joqeveritar i cili punon për avancimin e barazisë gjinore.

Tendenca për vendosjen e balancës gjinore në numrin e të punësuarve ekziston si tek funksionet drejtuese në administratën e qytetit, në shkollat e mesme dhe në institucionet publike me të cilat menaxhon qyteti.

2 Hyrje

Vetëqeverisjet lokale kanë mundësi unike për të kontribuar në arritjen e qëllimit botëror – barazi gjinore:

- nëpërmjet shërbimeve që duhet t'u përgjigjen nevojave të burrave dhe grave
- nëpërmjet përfaqësimit të njëjtë të dy gjinive në sjelljen e vendimeve
- nëpërmjet futjes së aspektit gjinor në krijimin e politikave dhe menaxhimit në nivel lokal

Deklarata botërore për vetëqeverisjen lokale- 1998 (Worldwide Declaration on Women in Local Government)

Këshilli i Qytetit të Shkupit, në seancën e 49 e mbajtur më 15 shtator, 2011, zyrtarisht e adoptoi Strategjinë për Barazi Gjinore të Qytetit të Shkupit – SHKUPI QYTET I BARAZIZË GJINORE dhe Planin e Veprimit për Barazi Gjinore të Qytetit të Shkupit.

Ky dokument është një lloj përgjigje e Qytetit të Shkupit për obligimet ndërkombëtare të Republikës së Maqedonisë dhe jësive të vetëqeverisjes lokale të sigurojë kornizë të plotë dhe qasje të vetme për arritjen e barazisë gjinore në Qytet. Baza e Strategjisë për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit janë Platforma e Pekinit dhe Planin aksionar, CEDAW, qëllimet zhvilluese të mileniumit, obligimet që dalin nga procesi i integritimit evropian dhe veçanërisht i obligimeve ndërkombëtare nga Deklarata Botërore për gratë dhe vetëqeverisjen lokale (1998) dhe Kartën për barazi të burrave dhe grave në jetën lokale (2006).

2.1. Arsye për sjelljen e Strategjisë për barazi gjinore të qytetit të Shkupit

Politika e barazisë gjinore dhe fuqizimi i grave, përbën një nga principet fundamentale të demokracisë dhe rregullimit shoqëror. Barazia gjinore në Republikën e Maqedonisë, është e garantuar me Kushtetutën e vitit 1991 dhe si e drejtë fundamentale e njeriut përbën një nga qëllimet më të rëndësishme dhe prioritet për shtetin.

Integrimi gjinor, siç është definuar nga ana Këshilli ekonomik dhe social i KB në vitin 1997 është një lloj planifikimi, si dhe marrja e veprimeve në drejtim të përfshirjes së eksperiencave edhe të burrave edhe të grave në strategji, politikave, programeve dhe në suazat e të gjitha sferave të jetës shoqërore, politike, ekonomike dhe kulturore. Në lidhje me zbatimin praktik të saj dhe realizimin, integrimi gjinor është themeli i identifikimit, njohjes dhe zgjidhjes së mangësive në barazinë gjinore me masa adekuate. Ajo përbëhet nga aktivitete sensitive gjinore dhe afirmimi i aksioneve në dobi të anës së dëmtuar.

Kjo strategji ka për qëllim vendosjen e integritimit gjinor në sjelljen dhe zbatimin e vendimeve të Qytetit të Shkupit si dhe në sjelljen e shërbimeve publike deri te qytetarët e Shkupit.

Koncepti gjinor në krijimin e politikave dhe menaxhimit të sektorit publik është i ri për Maqedoninë. Procesi i futjes së këtij koncepti në nivel nacional filloi me nënshkrimin e CEDAW në vitin 1994. Në Maqedoni, principi i barazisë gjinore ndërmjet gjinive është pjesë e Kushtetutës. Megjithatë, deri në vitin 2003 nuk ishte përfshirë përcaktim preciz anti-diskriminues në asnjë ligj.

Si rezultat i harmonizimit të ligjeve vendore me ato të UE, në vitin 2006 u soll Ligji për mundësi të barabarta të meshkujve dhe femrave. Ligji i vendosi themelet për ndërtimin e infrastrukturës publike për krijimin e ndjesisë politike gjinore. U miratua edhe Planin nacional për veprim dhe plane operative për implementimin e Planit nacional për veprim për barazi gjinore. Gjatë kësaj u krijua edhe kornizë institu-

cionale dyshtesore përmes së cilës duhet të vendoset barazi gjinore në sjelljen e politikave nacionale dhe lokale. Shtrasa e parë është në nivel nacional, me caktimin e koordinatorëve për mundësi të barabarta në çdo ministri; kurse shtesa e dytë është në nivel lokal, me themelimin e komisioneve për mundësi të barabarta në çdo komunë. Detyra e këtyre komisioneve është që të analizojnë planet zhvillimore dhe aktet dhe vendimet juridike dhe të dorëzojnë rekomandime për masat dhe aktivitetet para miratimit të tyre para Këshillit të komunës. Komisionet janë të obliguara të bashkëpunojnë me shoqatat e punëdhënësve, sindikatat dhe organizatat joqeveritare si dhe shoqatat qytetare që janë aktive në fushën e mundësive të barabarta. Përbërja e komisioneve, autorizimet, detyrat dhe obligimet duhet të rregullohen në statutin e çdo komune.

Kjo kontribuon në rritjen e ndërgjegjes për barazi gjinore. Megjithatë, vendosja e aspektit gjinor gjatë zhvillimit, realizimit ose vlerësimit të politikës dhe rezultatet e saj në nivel nacional por edhe lokal është larg nga e zhvilluar dhe krahas asaj se janë bërë përpjekje për ndërtimin e kapaciteteve për përfshirjen e perspektivës gjinore në formulimin e politikave.

Në përputhje me mekanizmin nacional për barabarësi gjinore, Qyteti i Shkupit e themeloi Komisionin për mundësi të barabarta (KMB) në vitin 2006. Komisioni përbëhet nga 9 këshilltarë prej të cilëve vetëm një është mashkull. Qyteti dëshiron që të plotësojë angazhimet e Deklaratës botërore për femrat në vetëqeverisje lokale – 1998 (Worldwide Declaration on Women in Local Government), sipas së cilës pushtet lokale të qëndrueshme, të barabarta dhe demokratike janë ato ku meshkujt dhe femrat kanë qasje të barabartë në sjelljen e vendimeve, qasje të barabartë deri tek shërbimet dhe trajtim të barabartë të këtyre shërbimeve dhe prandaj vendosi të përgatisë dokument me të cilin në mënyrë koncize do të përshkruhen detyrat e KMB, funksionet e anëtarëve dhe proceset e sjelljeve të vendimeve të ndjeshme gjinore – Strategjia për barazi gjinore e Qytetit të Shkupit. Strategjia

për barazi gjinore e Qytetit të Shkupit është përgatitur në kuadër të projektit “Shkup qytet i barabartë gjinor” i përkrahur përmes thirrjes publike të shpallur nga Qyteti i Shkupit për mbledhjen e kërkesave për shfrytëzimin e mjeteve nga Buxheti i Qytetit të Shkupit për vitin 2010, të destinuara për financimin e aktiviteteve programore të shoqatave të qytetarëve dhe fondacioneve nga fusha e mbrojtjes sociale, fëmijërore dhe shëndetësore.

Strategjia e cila është punuar në periudhën Korrik 2010 – Maj 2011 është përgatitur nga ana e grupit punues në të cilin morën pjesë anëtarë të komisionit për mundësi të barabarta të Qytetit të Shkupit, përfaqësues të komisionit për mundësi të barabarta nga komunat të cilat e përbëjnë Qytetin e Shkupit dhe përfaqësues të Qendrës për humtim dhe krijimin e politikave (QHKP Shkup). Procesit të shkrimit të Strategjisë i paraprinë aktivitete të cilat kishin për qëllim të ndërtojnë kapacitete për planifikim strategjik dhe njohje me kapacitetet gjinore në krijimin e politikave lokale. Kështu grupi i punës për përgatitjen e Strategjisë në kornizat e projektit “Shkup qytet i barazisë gjinore” bëri trajnim për planifikim strategjik, trajnim për krijim të politikave të ndjeshme gjinore, kurse ekspertët e QHKP Shkup i moderuan sesionet punuese në të cilat u shkrua Strategjia për barazi gjinore. Strategjia është bazuar në të dhënat të cilat u mbledhën përmes anëtarëve të grupit të punës, kurse kanë të bëjnë me balancën gjinore në Qytetin e Shkupit dhe komunat të cilat e përbëjnë Qytetin. Në mënyrë plotësuese Strategjia u konsultua nga administrata komunale, anëtarët e Këshillit të Qytetit të Shkupit, Sektori për mundësi të barabarta në Ministrinë për punë dhe politikë sociale. Strategjia u paraqit edhe në takimin konsultues me sektorin joqeveritar ku u diskutuan përmbajtja e saj dhe platforma për veprim. Vështrimet dhe planet e përfaqësuesve të bashkësisë ndërkombëtare në këtë fushë u morën gjithashtu parasysh gjatë finalizimit të Strategjisë për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit.

2.2. Qëllimet e Strategjisë për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit

Strategjia për barazi gjinore e Qytetit të Shkupit është dokument gjithëpërfshirës i cili e reflekton gjithë politikën e Qytetit dhe planet për realizimin e vizionit: Shkup të shndërrohet në qytet të barazisë gjinore.

Misioni i Qytetit është që të vendosë konceptin e integritit gjinor gjatë bërjes së politikave lokale dhe rritje të ndërgjegjes tek qytetarët për dobësi nga vendosja e politikave të ndjeshme gjinore me çka do të rritet barazia mes meshkujve dhe femrave.

Strategjia për barazi gjinore e Qytetit të Shkupit i promovon këto vlera:

Pjesëmarrje përfshirje të meshkujve dhe femrave si palë të prekura në procesin e vendimmarrjes dhe bërjes së politikave lokale (barazi gjinore në sjelljen e vendimeve).

Mundësi të njëjta për të gjithë njerëzit (meshkuj dhe femra) në qasje të lirë dhe të njëjtë deri tek informatat, mundësitë dhe përfitimet nga të gjitha shërbimet publike që i ofron Qyteti i Shkupit

Qëndrueshmëri jetëgjatësi dhe kontinuitet në procesin e vendosjes së integritit gjinor në bërjen e politikave lokale dhe dorëzimin e shërbimeve përmes ndërtimit të kapaciteteve për integritim gjinor në administratë dhe ngritje të ndërgjegjes së qytetarëve dhe administratës së Qytetit të Shkupit

Tolerancë ose marrëdhënie objektive dhe të drejtë ndaj të gjithëve që kanë besime të ndryshme

Udhëheqje ose renditje në punën e Qytetit në fushën e barazisë gjinore si shembull që duhet ta ndjekin edhe komunat tjera në Maqedoni

Kjo strategji ka tre qëllime kryesore:

1. Të sigurojë analizë të detajuar të gjendjes për përparësitë dhe dobësitë e Qytetit të Shkupit, ta vendosë konceptin e integritit gjinor gjatë bërjes së politikave publike lokale, gjatë përgatitjes së buxhetit të qytetit të Shkupit dhe gjatë dhënies së shërbimeve publike lokale.

2. Të ofrojë platformë për aksion për vendosjen e konceptit të integritit gjinor gjatë bërjes së politikave publike lokale, gjatë planifikimit dhe përgatitjes së buxhetit të qytetit të Shkupit dhe gjatë dhënies së shërbimeve publike lokale. Platforma për aksion në fakt është plan aksionar i cili parashikon aktivitete, rezultate të pritura dhe ndikimi i cili do të arrihet me vendosjen e konceptit të integritit gjinor gjatë bërjes së politikave publike lokale dhe dhënies së shërbimeve publike lokale. Plani aksionar përbëhet nga aktivitete të cilat do t'i realizojë Komisioni për mundësi të barabarta pran Këshillit të Qytetit të Shkupit dhe administratë e Qytetit të Shkupit. Gjatë kësaj KMB do të jetë përgjegjëse për koordinimin e aktiviteteve të parashikuara me planin aksionar, ta ndjekë dhe vlerësojë realizimin si dhe të propozojë revidimin e planit aksionar çdo vit në bazë të të dhënave të marra nga ndjekja dhe vlerësimi i realizimit.

3. Të shërbejë si platformë për bashkëpunim mes palëve të ndryshme të interesuara të cilat do të paraqiten si partnerë të Qytetit të Shkupit në realizimin e Strategjisë.

3 Platforma për aksion

Për arritjen e integritimit gjinor në Qytetin e Shkupit janë të nevojshme këto lloje të aktiviteteve:

1. Politikë e qartë e Qytetit të Shkupit e cila i është kushtuar barazisë gjinore, e përkrahur nga sjellësit e vendimeve në administratën dhe Këshillin e Qytetit të Shkupit e formuluar në formë të shkruar:

- Përmes miratimit të Strategjisë për barazi gjinore dhe Planit aksionar për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit;
- Përmes deklarimit publik të vizionit Shkupi të bëhet qytet i barazisë gjinore dhe vendosje të informacioneve (duke përfshirë edhe statistika të ndara gjinore) të cilat do të paraqesin resurse për ngritjen e ndërgjegjes së qytetarëve në ueb faqen e Qytetit të Shkupit;
- Përmes sigurimit të mjeteve nga buxheti të cilat do të mundësojnë integrim gjinor dhe realizim të strategjisë për barazi gjinore;
- Përmes definimit të planit të aktiviteteve të KMB

2. Vendosje të qasjes gjinore gjatë vendimmarrjes (bërjes së politikave lokale) përmes miratimit të rregullave për ndjeshmëri gjinore të vendimeve të cilat sillen:

- formulari (në Aneksin 1) për dokumentacion tenderik, për të gjitha furnizimet publike të qytetit të përfshijnë aspektin gjinor;
- formulari (në Aneksin 2) për projekte të cilat i financon Qyteti të cilat e përfshijnë aspektin gjinor;
- formulari (në Aneksin 3) për informacione të cilat e përfshijnë aspektin gjinor.

Është e rëndësishme të theksohet se çështjet e integritimit gjinor shkojnë më larg se plotësim teknik i aktiviteteve, duhet të ketë bazë solide analitike, duhet të ndikohet në sjelljen e vendimeve në sasi sa më të mëdha, të promovohet koncepti i udhëheqjes së ndërgjegjshme dhe kujdesshme gjinore dhe menaxhim i përhershëm me shërbimet

publike të cilat i kënaqin nevojat prej të cilave kanë dobi të dy sekset.

3. Vendosje e qasjes gjinore gjatë dhënies së shërbimeve publik lokale:

- zhvillim i instrumenteve të cilat femrave dhe meshkujve do tu japin “zë” që të mund të paraqesin mendimin dhe nevojat e tyre (sh. përmes diskutimeve, debateve publike në të cilat do të konsultohen të gjitha zgjidhjet) për atë se çfarë dhe cilat shërbime duhet t’i dorëzojë qyteti deri ata, përmes sjelljes porticipuese të vendimeve dhe përgatitjes së buxhetit;
- gjatë dizajnit të shërbimeve publike lokale të bëhet vlerësim se si të njëjtat do të ndikojnë tek meshkujt dhe femrat dhe të zgjedhin ato zgjidhje të cilat i plotësojnë interesat dhe kërkesat e të dy seksëve, sipas nevojave të ndryshme
- dhënësit e shërbimeve publike lokale të informojnë kush është shfrytëzuesi i shërbimeve të tyre dhe sa mjete janë shpenzuar për ta (me të dhëna të ndara sipas gjinisë);
- dhënësit e shërbimeve publike lokale ta planifikojnë programin e tyre për punë duke përfshirë aspektin gjinor
- dhënësit e shërbimeve publike lokale të informojnë Qytetin e Shkupit në lidhje me realizimin e programit për punë.

4. Ndërtim i kapaciteteve për integrim gjinor:

- avancim i njohurive dhe praktikës së administratës së qytetit të Shkupit dhe
- avancim të njohurive dhe praktikës për integrim gjinor të partnerëve të qytetit (OJQ, qytetarë të interesuar etj.)

5. Ngritje të ndërgjegjes publike dhe dukjes së aktiviteteve të qytetit për vendosjen e barazisë gjinore:

- Fushata për Shkupin – qytet i barazisë gjinore;
- Përgatitje të ueb përmbajtjeve
- Këto pesë fusha janë vetëm kornizë e themeleve në të cilat Qyteti me bashkëpunëtorët do të zhvillojë plane njëvjeçare aksionare për realizimin dhe arritjen e qëllimeve të strategjisë. Matriksi më poshtë jep një vizion se si përmes aktiviteteve të propozuara mund të arrihen qëllimet e lartpërmendura.

Projekte për fuqizimin e femrës edhe atë në 4 fusha strategjike të veprimit:

1. Femra dhe të drejtat njerëzore
2. Femra dhe shëndeti
3. Femra dhe arsimi
4. Femra dhe dhuna

4 Korniza kohore

Korniza kohore e strategjisë për barazi gjinore është 5 vjet për periudhën 2010-2015.

5 Buxheti i Strategjisë për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit

Buxheti për realizimin e aktiviteteve afatshkurta dhe afatmesme të qëllimeve strategjike do të përgatitet në përputhje dhe në koordinim me procesin rrjedhës të planifikimit strategjik dhe me planifikimin buxhetor në nivel vjetor dhe tre vjeçar. Implikimet e detajuara fiskale për aktivitetet të cilat do të duhet të realizohen në vitin rrjedhës do të jenë pjesë e planeve aksionare vjeçare për realizimin e Platformës për aksion. Me rëndësi të madhe për plotësimin e qëllimeve strategjike dhe aktiviteteve të projektuara do të jetë edhe përkrahja nga donatorë bilateral dhe multilateral.

6 Anexi

Anexi 1

Formular për vendosjen e integritetit gjinor në furnizimet publike

Numri i furnizimit publik	
Programi i Qytetit:	
Sektori që bën furnizimin	
Personi përgjegjës	
Qëllime të programit	

1. A e përfshin oferta perspektivën gjinore? (shembull: a ka pjesëmarrje të balancuar të të dy gjinive në realizimin e punëve, çfarë ndikimi do të ketë oferta mbi gjinitë)

Nëse përgjigjja është **P0** sqaroni si. Përshkruani aktivitete/partnerë /tjetër

Nëse përgjigjja është **J0**, sqaroni pse jo:

Titulli i projektit:	
Qëllimi i projektit:	

Anexi 2

Formular për integrimin gjinor në projekte të financuara nga ana e Qytetit të Shkupit

A e inkorporon projekti perspektivën gjinore?

(si marrin pjesë gratë dhe burrat në implementimin e projektit? Cili është shfrytëzues i projektit ? (ndarja gjinore) Çfarë ndikimi ka projekti i barazisë gjinore?)

Nëse përgjigjja është **PO** sqaroni se si pjesët specifike të projektit vendosin integrimin gjinor. Përshkruani aktivitete/partnerë/tjetër

Nëse përgjigjja është **JO**, sqaroni pse:

2. Në cilat fusha (plotësuese) të tjera në projektin tuaj mund të inkorporohen çështjet gjinore?

a) Çfarë do të jetë e nevojshme për t'u inkorporuar çështjet gjinore në këtë mënyrë ?

b) cilët do të jenë partnerët tuaj eventuale?

3. Cilat rreziqe mund t'i identifikoni në implementimin e perspektivës gjinore?

A mund të propozoni se si mund të minimizohen rreziqet? (në apo jashtë fushës së projektit tuaj)

Anexi 3

Formular për raportin vjetor për implementimin e programit të
Ndërmarrjes publike / dhënës i shërbimit në territorin e
Qytetit të Shkupit
(aspekti i integritetit gjinor)

Titulli i programit	
Ndërmarrje publike që e realizon	
Personi përgjegjës	
Rezultate të arritura	
Aktivitete të realizuara	
indikatorë (duke përfshirë indikatorët senzitivë gjinor)	

1. A e inkorporon programi perspektivën gjinore ? (shembull: a ka qëllime gjinore, aktivitete, rezultate të planifikuara, ndikim i pritur mbi gjinitë)

Nëse përgjigjja është PO sqaroni si. Përshkruani aktivitete/partnerë /tjetër

Nëse përgjigjja është JO, sqaroni pse jo:

2. Çfarë rezultatesh arritët me realizimin e programit?

3. Cilat nga këta rezultate janë relevante për avancimin e barazisë gjinore?

4. Cilët ishin shfrytëzuesit e programit /projektit? (paraqitni numrin e shfrytëzuesve sipas aktiviteteve, statistikë e ndarë sipas gjinive)

5. Sa mjete u shpenzuan për realizimin e secilit prej aktiviteteve ?

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

342.722(497.711)
352.076/.078:342.722(497.711)

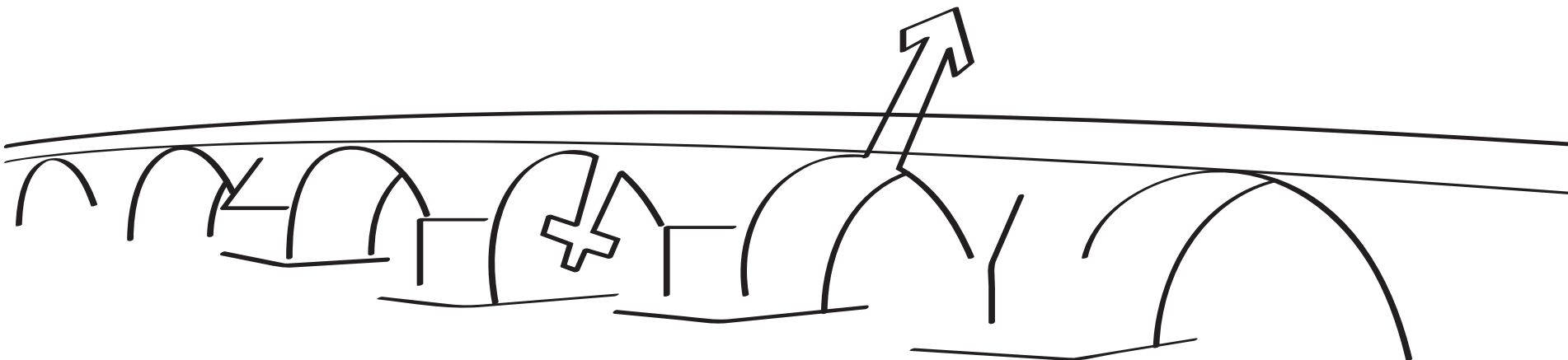
SHKUPI qytet i barazisë gjinore : strategji për barazi gjinore të qytetit të Shkupit. - Shkup : Qendra për humtim dhe krijim të politikave : Qytet Shkup, 2011. - 27 стр. : табели ; 21 см

Содржи и: Прилози 1-3

ISBN 978-608-4586-21-0 (цитар)
ISBN 978-608-65384-0-8 (гр. Скопје)

а) Родова еднаквост - Скопје (град) б) Јавен сектор - Родова еднаквост - Скопје (град)
COBISS.MK-ID 89892874

STRATEGJI PËR BARAZI GJINORE TË QYTETIT TË SHKUPIT
SHKUPI - QYTET I BARAZISË GJINORE
**PLAN AKSIONAR PËR BARAZI
GJINORE**

1. Politikë e qartë për barazi gjinore

Aktivitet	Rezultate afatshkurta	Rezultate afatgjata	Tregues të suksesit	Persona përgjegjës	Partnerë	Periudha
Përgatitje e strategjisë për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit Përgatitje e planit aksionar njëvjeçar 2011-2012 Takime me palë të përfshira në përgatitjen e strategjisë dhe planit aksionar Debat publik me sektorin qytetar dhe institucionet kompetente në nivel qendror	Strategji për barazi gjinore Plan aksionar për barazi gjinore	Vendosje të qasjes të qëndrueshme, të vazhdueshme dhe sistematike ndaj çështjes së barazisë gjinore	Strategji e miratuar për barazi gjinore Plan aksionar i miratuar për barazi gjinore Së paku 30% e përfaqësuesve të palëve të interesuara marrin pjesë në takime Së paku 30% të përfaqësuesve të sektorit qytetar dhe 30% të përfaqësuesve të institucioneve të nivelit qendror të pranishëm në debat	Sektori për veprimtari publike, Seksioni për mbrojtje sociale, fëmijërore dhe shëndetësore Këshilli i Qytetit të Shkupit Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ MTSP – Sektori për mundësi të barabarta UN Women	2011
Promovim i strategjisë Shkupi qytet i barazisë gjinore	Informacion për politikën e qytetit të Shkupit në lidhje me barazinë gjinore	Identifikim i politikës së qartë të Qytetit të Shkupit për vendosjen e barazisë gjinore të qytetit	Numër i ngjarjeve zyrtare të Qytetit të Shkupit Së paku 50% të sjellësve të vendimeve në nivel lokal	Bartësit e funksioneve publike në të gjitha ngjarjet zyrtare kur e përfaqësojnë Qytetin	OJA MTSP – Sektori për mundësi të barabarta UN Women	2011
Gjenerim i statistikës së ndarë gjinore të Qytetit, e ndarë edhe mbi baza tjera si moshë, përkatësi etnike Prezantim i statistikave të ndara gjinore të qytetit Gjenerim i statistikave të ndara gjinore për komunat të cilat e përbëjnë qytetin Prezantim i statistikave të ndara gjinore për komunat të cilat e përbëjnë qytetin	Module të zhvilluara për mbledhjen e të dhënave të ndara gjinore? Data bazë të statistikave të ndara gjinore të Qytetit të Shkupit Data bazë të statistikave të ndara të komunave të cilat e përbëjnë qytetin Trajtime të realizuara për përpunimin e të dhënave	Bazë për analiza gjinore	Mbi 50% e të dhënave të disponueshme deri tek qytetarët dhe administrata janë të ndara për nga gjinia Të dhënat statistikore të ndara për nga gjinia janë në dispozicion në ueb faqen e Qytetit të Shkupit	Përfaqësues të çdo sektori nga administrata e qytetit Përfaqësues të çdo sektori në administratën e komunave të cilat e përbëjnë qytetin	UN Women	2011

<i>Activities</i>	<i>Short-term results</i>	<i>Long-term results</i>	<i>Successfulness indicators</i>	<i>Responsible persons</i>	<i>Partners</i>	<i>Timeframe</i>
Ndarje e balancuar e funksioneve drejtuese Trajnime për udhëheqje në sektorin publik me të cilin do të ndërtohen kapacitetet dhe të cilat do të stimulojnë pjesëmarrje të veçantë të femrave	Pjesëmarrje të barabartë në vendimmarrje të femrave dhe meshkujve Realizim i trajnimeve për udhëheqje dhe drejtim të mirë me sektorin publik	Përfshirje të perceptimeve të meshkujve dhe femrave në zgjedhjen e problemeve	Numri i meshkujve dhe femrave në funksione udhëheqëse në administratën e Qytetit të Shkupit dhe të institucioneve publike të udhëhequra nga qyteti Numri i femrave në pozita udhëheqëse është rritur për 20% në krahasim me periudhën para sjelljes së strategjisë	Administrata dhe Këshilli i Qytetit të Shkupit	Administrata dhe Këshilli i Qytetit të Shkupit	2010-2015
Sigurim i Buxhetit për realizimin e strategjisë për barazi gjinore dhe plane aksionare dhe vendosje e qasjes gjinore gjatë financimit të programeve të qytetit të Shkupit dhe shërbimeve publike	Operacionalizimi i aktiviteteve të parashikuara	Trajnime për sektorin financa dhe buxhet dhe KMB për inkuorimin e konceptit gjinor në planifikimin dhe përgatitjen e buxhetit të qytetit të Shkupit	Lartësia e mjeteve të alokuara për realizimin e qëllimeve të barabarta gjinore	Kryetari i Qytetit të Shkupit Këshilli i Qytetit të Shkupit	UN WOMEN	2010-2015
Përgatitje e planit për punë të KMB	Sjellje e planit për punë të KMB	Funksionim afatgjatë i KMB	10 takime të KMB gjatë vitit	KMB		2010

2. Vendimmarrje e ndjeshme gjinore

<i>Aktivitet</i>	<i>Rezultate afatshkurta</i>	<i>Rezultate afatgjata</i>	<i>Indikatorë për monitorim</i>	<i>Persona përgjegjës</i>	<i>Partnerë</i>	<i>Periudha</i>
Vendosje e qasjes gjinore gjatë kryerjes publike të shërbimeve	Përgatitje e formularëve për dokumentacion tenderik	Dokumentet tenderike të ofertuesve të përmbajnë informacione se si shërbimi do të ndikojë në barazinë gjinore	Së paku 50% nga ofertat përfshijnë qasje gjinore	Spektori furnizime publike	OJQ	2010-2015
Zhvillim i projekteve të ndjeshme gjinore	Përgatitje e formularëve të cilët e vendosin qasjen gjinore për projektet të cilat i financon Qyteti,	Qëllimet projektuese gjinore bëhen praktikë e administratës së qytetit	Numër i projekteve të cilat kanë qëllime strategjike të rritur për 20% në raport me periudhën para sjelljes së strategjisë	Spektori për bashkëpunim ndërkombëtar dhe bashkëpunim dhe përkrahje të shoqatave të qytetarëve dhe fondacioneve, seksioni për bashkëpunim dhe përkrahje të shoqatave të qytetarëve dhe fondacioneve; Spektori për zhvillim ekonomik lokal, Seksioni për turizëm Spektori për veprimtari publike, Seksioni për kulturë dhe Seksioni për sport	OJQ	2010-2015
"Zëri" i gjinisë tjetër përmes diskutimeve publike për përgatitjen e buxhetit të ndjeshëm gjinor	Përfshirje të të dy gjinive në vendimmarrje	Përfshirje të perceptimeve të meshkujve dhe femrave në buxhetim	50% nga numri i përgjithshëm i diskutimeve / debateve publike janë me pjesëmarrje të meshkujve dhe femrave	Spektori për financa	Qytetarë	2010-2015

3. Shërbime të ndjeshme gjinore

<i>Aktivitet</i>	<i>Rezultate afatshkurta</i>	<i>Rezultate afatgjata</i>	<i>Indikatorë për monitorim</i>	<i>Persona përgjegjës</i>	<i>Partnerë</i>	<i>Periudha</i>
"Zëri" i gjinisë tjetër përmes debateve dhe diskutimeve publike në të cilat do të konsultohen të gjitha zgjidhjet me të dy gjinitë	Përfshirje të të dy gjinive në vendimarrje	Përfshirje të perceptimit të meshkujve dhe femrave në identifikimin dhe zgjidhjen e problemeve	50% nga numri i përgjithshëm i diskutimeve dhe debateve publike në të cilat problemet dhe zgjidhjet janë konsultuar nga të dy gjinitë	Drejtuesit e 16 sektorëve të administratës së qytetit Institucionet publike të udhëhequra nga Qyteti	OJQ MTSP UN Women	2010-2015
Vlerësim se si shërbimet publike ndikojnë në çdo sektor ndaj meshkujve dhe femrave	Zhvillim i ndërgjegjes se zgjidhjet e njëjta mund të ndikojnë ndryshe në të dy gjinitë Zhvillim i indikatorëve për matjen e ndikimit	Përzgjedhje të zgjidhjeve të cilat i kënaqin interesat dhe nevojat e të dy gjinive	50% nga numri i përgjithshëm i vendimeve të cilat janë bazuar në vlerësimin e mëparshëm se si shërbimet publike të çdo sektori ndikojnë ndaj meshkujve dhe femrave	Drejtuesit e 16 sektorëve të administratës së qytetit Këshilli i Qytetit të Shkupit Institucionet publike	OJQ	2010-2015
Raporte për arritjet e dhënësve të shërbimeve publike me vendosjen e qasjes gjinore	Gjenerim i të dhënave të ndara gjinore për shfrytëzimin e shërbimeve dhe shpenzimin e të hollave publike për kryerjen e atyre shërbimeve Zhvillim i indikatorëve për matjen e tyre	Ngritje të ndërgjegjes se shfrytëzuesit e shërbimeve publike duhet të jenë edhe meshkujt edhe femrat dhe mjetet të cilat shpenzohen të jenë të balancuara (pasi ashtu edhe kontribuojnë në buxhetin e qytetit)	Rritje e numrit (20%) të raporteve të cilat kanë vendosur aspektin gjinor	Drejtues të institucioneve publike		2010-2015

4. Administratë dhe qytetarë të ndjeshëm për nga gjinia

Aktivite	Rezultate afatshkurta	Rezultate afatgjata	Indikatorë për monitorim	Persona përgjegjës	Partnerë	Periudha
Trajnime për barazi gjinore të administratës	Ngritje të ndërgjegjes së administratës	Përfshirje e ndërgjegjshme dhe mirëkuptim i aspektit gjinor në bërjen e politikave lokale dhe buxhetimit	Realizim i (së paku 4) trajnimeve në vit Trajnim i (së paku 50) personave	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtje sociale, fëmijërore dhe shëndetësore Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ MTSP UN Women	2010-2015
Mësim për barazinë gjinore në shkollat në kornizat e lëndës arsim qytetar Aktivitete për fitimin e ndjeshmërisë më të madhe ndaj stereotipave gjinore nga materiale të përdorura në arsim	Ngritje të ndërgjegjes së nxënësve	Kuptim të konceptit të barazisë gjinore	Numri i përmbajtjeve të ndjeshme gjinore është rritur për 20% Numri i nxënësve të cilët kanë dëgjuar për barazinë gjinore Numër i aktiviteteve për fitimin e ndjeshmërisë më të madhe ndaj stereotipave gjinore	Spektori për veprimtari publike, seksioni për mbrojtje sociale, fëmijërore dhe shëndetësore Sektori për arsim Komisioni për mundësi të barabarta Zyra për zhvillim të arsimit	OJQ MTSP UNFPA	2010-2015
Aktivite për fitimin e ndjeshmërisë më të madhe ndaj stereotipave gjinore në moshën parashkollore	Ngritje të ndërgjegjes së fëmijëve se dallime mes gjinive nuk ka Ngritje të ndërgjegjes së edukatorëve në institucionet për moshën parashkollore dhe rritje të ndjeshmërisë ndaj stereotipave gjinore	Krijim i kombit të ndjeshëm gjinor	Numri i aktiviteteve për fitimin e ndjeshmërisë më të madhe ndaj stereotipave gjinore	Spektori për veprimtari publike, seksioni për mbrojtje sociale, fëmijërore dhe shëndetësore Sektori për arsim Komisioni për mundësi të barabarta Bashkëpunim me komunat në Qytetin e Shkupit	OJQ MTSP	2010-2015
Trajnime për barazi gjinore të qytetarëve të interesuar	Ngritje të ndërgjegjes së qytetarëve të interesuar	Kuptim i konceptit për barazi gjinore	Realizim i (së paku 4) trajnimeve në vit Trajnim i (së paku 100) personave	Spektori për veprimtari publike, seksioni për mbrojtje sociale, fëmijërore dhe shëndetësore Komisioni për mundësi të barabarta Bashkëpunim me komunat në Qytetin e Shkupit	OJQ MTSP UN Women	2010-2015

5. Komunikim i ndjeshëm gjinor

Aktivite	Rezultate afatshkurta	Rezultate afatgjata	Indikatorë për monitorim	Persona përgjegjës	Partnerë	Periudha
Fushatë për Shkupi – qytet i barazisë gjinore	Promovim i strategjisë për qytet të barazisë gjinore	Ndërtim i imazhit të Shkupit si qytet i barazisë gjinore	Plan i përgatitur aksionar për fushata deri (data); raporte për realizim	Spektori për veprimtari publike, seksioni për mbrojtje sociale, fëmijërore dhe shëndetësore Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ MTSP UN Women	2010-2015
Përgatitja e përmbajtjeve për ueb faqen e qytetit (nociene themelore për barazi gjinore, materiale për trajnim, historia e konceptit për integrimin gjinor, statistika gjinore etj.)	Promovimi i strategjisë për qytet të barazisë gjinore	Ndërtimi i imazhit të Shkupit si qytet i barazisë gjinore	Numri i ueb përmbajtjeve	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtje sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore Spektori për teknologji informatike dhe modernizim, Seksioni për zhvillimin e sistemit informativ të Qytetit të Shkupit; Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ Bashkësi donatore	2010-2015
Foto konkurs dhe ekspozitë me temën barazia gjinore	Kuptimi i stereotipave gjinore	Nxijtja që secili të identifikojë pabarazi gjinore	Numri i fotografive; Numri i vizitorëve; Numri i reagimeve	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore Spektori për veprimtari publike, Seksioni për kulturë Spektori për arsim Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ Donatorë	2010-2015
Leximi poetik me temën stereotipa gjinor	Kuptimi i stereotipave gjinor	Nxijtja që seli të identifikojë pabarazi gjinore	Numri i veprave; Numri i vizitorëve; Numri i reagimeve	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore; Seksioni për kulturë Spektori për arsim Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ Bashkësia donatore	2010-2015

Aktivite	Rezultate afatshkurta	Rezultate afatgjata	Indikatorë për monitorim	Persona përgjegjës	Partnerë	Periudha
„Mbrëmje të të drejtave të grave”,	Promovimi i barazisë gjinore	Ndërtimi i imazhit të Shkupit si qytet i cili përkrah iniciativa për barazi gjinore	Numri i veprave; Numri i vizitorëve; Numri i reagimeve	Seksioni për kulturë	UN Women , Instituti për studime gjinore dhe ECPA	2010-2015
Çmimi për aktivistin për barazi gjinore të vitit	Promovimi i barazisë gjinore	Njohja e arritjeve në këtë fushë	Numri i nominimeve Raport për procesin e shpërblimit Publiku në eveniment Numri i mediumeve që mbulojnë evenimentin dhe konotacioni i artikujve	Sektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ Bashkësia donatore	2010-2015
Çmimi për biznese që mundësojnë integrimin gjinor	Promovimi i barazisë gjinore	Njohja e arritjeve në këtë fushë	Numri i aplikimeve Publiku në eveniment Numri i mediumeve që mbulojnë evenimentin dhe konotacioni i artikujve	Sektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore Sektori për zhvillim ekonomik lokal Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ Bashkësia donatore	2010-2015
Zgjedhja e institucionit publik që promovon barazi gjinore	Promovimi i barazisë gjinore	Njohja e arritjeve në këtë fushë	Numri i aplikimeve Publiku në eveniment Numri i mediumeve që mbulojnë evenimentin dhe konotacioni i artikujve	Sektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore Komisioni për mundësi të barabarta	OJQ Donatorë	2010-2015

6. Projekte për fuqizimin e grave 6.1. Të drejtat e njeriut dhe gratë

<i>Aktivitet</i>	<i>Rezultate afatshkurta</i>	<i>Rezultate afatgjata</i>	<i>Indikatorë për monitorim</i>	<i>Persona përgjegjës</i>	<i>Partnerë</i>	<i>Periudha</i>
Informimi i publikut për kompetencat e Përfaqësuesit për procedurën për mbrojtjen juridike nga diskriminimi mbi bazën e gjinisë në sektorin publik dhe privat	Nivel më i lartë informimit të publikut për rolin e punës të Përfaqësuesit	Nivel më i lartë informimit të publikut për rolin e punës të Përfaqësuesit	Numër i rritur i paraqitjeve deri te Përfaqësuesi	Komisioni për mundësi të barbarata dhe Komisionit për Parandalimi dhe mbrojtje nga diskriminimi	MTSP	2010-2015
Shpallja dhe diseminimi i informacioneve të përshtatura në nivel lokal për mekanizmat kombëtar dhe ndërkombëtar për mbrojtjen e të drejtave të grave veçanërisht për • të drejtën e gruas për të deponuar parashtresa (kërkesa) individuale deri te Komiteti i KB për mbrojtjen e të drejtave të grave në përputhje me Protokollin e Konventës për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave, • të drejtën e gruas për të deponuar parashtresa (kërkesa) individuale para institucioneve vendase dhe • ato që kanë të bëjnë me realizimin e të drejtave të kompensimit në raste të shkeljes së të drejtave të gruas;	Nivel më i lartë informimi dhe njohja e publikut me të drejtat e veta	Nivel më i lartë informimi dhe njohja e publikut me të drejtat e veta	Numri i parashtremeve	Komisioni për mundësi të barbarata dhe Komisionit për Parandalimi dhe mbrojtje nga diskriminimi	MTSP	2010-2015

6.2. Gruaja dhe arsimi

<i>Aktivite</i>	<i>Rezultate afatshkurta</i>	<i>Rezultate afatgjata</i>	<i>Indikatorë për monitorim</i>	<i>Persona përgjegjës</i>	<i>Partnerë</i>	<i>Periudha</i>
Adaptimi i programit arsimor në lidhje me mënjanimin e streotipave për rolin e gjinive	Rritje e nivelit të informimit dhe edukimit të bartësve të procesit edukativ arsimor në institucionet shkencore Rritje e sensibilitetit gjinor tek gjeneratat e reja	Rritje e nivelit të informimit dhe edukimit të bartësve të procesit edukativ arsimor në institucionet shkencore Rritje e sensibilitetit gjinor tek gjeneratat e reja	Numri i programeve të adaptuara	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore Komisioni për mundësi të njëjta	BRO UN Women	2010-2015
Futja e programeve jashtëshkollore edukative për shkollat e mesme për barazi gjinore	Rritje e nivelit të informimit dhe edukimit të bartësve të procesit edukativ arsimor në institucionet shkencore Rritje e sensibilitetit gjinor tek gjeneratat e reja	Rritje e nivelit të informimit dhe edukimit të bartësve të procesit edukativ arsimor në institucionet shkencore Rritje e sensibilitetit gjinor tek gjeneratat e reja	Numri i programeve jashtëshkollore edukative	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore Komisioni për mundësi të barabarta	BRO UN Women	2010-2015

6.3. Gruaja dhe shëndeti

<i>Aktivitet</i>	<i>Rezultate afatshkurta</i>	<i>Rezultate afatgjata</i>	<i>Indikatorë për monitorim</i>	<i>Persona përgjegjës</i>	<i>Partnerë</i>	<i>Periudha</i>
Përgatitja dhe realizimi i programeve për edukimin shëndetësor nga fusha e shëndetit riprodktiv dhe Zvogëlimi i numrit të aborteve si mënyrë kontracëpsioni Sjellje e ndërgjegjshme seksuale, të përshtatura me moshën, traditën, arsimin e përgjithshëm, vendbanimin dhe shtresën sociale	Rritje e nivelit të informimit, vetëdijes dhe njohurive tek të gjitha kategoritë e popullatës	Rritje e nivelit të informimit, vetëdijes dhe njohurive tek të gjitha kategoritë e popullatës	Zvogëlimi i numrit të aborteve si mënyrë kontracëpsioni për më së paku 10%, Zvogëlimi i numrit të sëmundjeve të transmetueshme seksualisht për 10% dhe rritja e përqindjes së shfrytëzimit të mjeteve kontracëpsive për më së paku 10%	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore	HOPS UNFPA RZZZ	2010-2015
Realizimi i aktiviteteve edukative dhe informative në lidhje me shfaqjen e karcinomit të gjirit dhe mitrës	Rritje e nivelit të informimit, vetëdijes dhe dijeve tek të gjitha kategoritë e popullatës	Rritje e nivelit të informimit, vetëdijes dhe njohurive tek të gjitha kategoritë e popullatës	Rritja e numrit të shfaqjeve të karcinomit të gjirit të zbuluara herët	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore	HOPS UNFPA RZZZ	2010-2015

6.4. Gruaja dhe dhuna

<i>Aktivitet</i>	<i>Rezultate afatshkurta</i>	<i>Rezultate afatgjata</i>	<i>Indikatorë për monitorim</i>	<i>Persona përgjegjës</i>	<i>Partnerë</i>	<i>Periudha</i>
Nxitiqja e formave të komunikimit pa dhunë dhe zhvillimi i ndjeshmërisë për njohjen e formave të dhunës në familje, dhunës në lidhje dhe dhunës moshatare;	Rritje e nivelit të informimit, vetëdijes dhe njohurive tek të gjitha kategoritë e popullatës	Rritje e nivelit të informimit, vetëdijes dhe njohurive tek të gjitha kategoritë e popullatës	Zvogëlimi i numrit të rasteve të dhunës në familje	Spektori për veprimtari publike: Seksioni për mbrojtjen sociale, të fëmijëve dhe shëndetësore	MTSP UNFPA	2010-2015

ISBN 978-608-4586-21-0
ISBN 978-608-65384-0-8

Strategji për barazi gjinore të Qytetit të Shkupit

SHKUPI

QYTET I BARAZISË GJINORE

ГРАД СКОПЈЕ

Center for
Research and
Policy
Making

Shkupi, 2012